

Fejlődő üdülőkörzetek

Kedden Juhár Zoltán belkereskedelmi miniszter elnökletével ülést tartott az Országos Idegenforgalmi Tanács.

A testület Rosta Sándornak, a Balatoni Intéző Bizottság főtitkárnak előterjesztésében elsőként a balatoni üdülőkörzet 1986–90-es évekre szóló fejlesztési koncepciójáról tárgyalt. A tanács megállapította, hogy az üdülőkörzet jövőbeni fejlesztésénél továbbra is a legfontosabb cél a vízminőség romlásának megállítása, a környezeti értékek védelme. Ugyancsak fontos, hogy egyensúly alakuljon ki az igények és az infrastrukturális kapacitások között, s az is lényeges, hogy csökkenjen a zsúfoltság a fő körzetében. Nélkülözhetetlen az üdülési és az idegenforgalmi feltételek továbbfejlesztése, s szükségessé válik az üdülőtérrel rekonstrukciója. A tanács al-

lást foglalt amellett is, hogy jelentősen javítani szükséges az alapfokú ellátást. A vita során többen arról szölkak, hogy az eddigi erőfeszítések ellenére sem sikerült elérni a Balaton tehermentesítését.

Ezt követően a tanács a közép-tiszavidéki üdülőkörzet fejlesztési elképzeléseiről hallgatta meg Papp Ferenc intézőbizottsági elnök előterjesztését. Megállapították, hogy a balatoni forgalom csökkentése érdekében különösen kívánatos e körzet idegenforgalmi fejlesztése, márcsak azért is, mert az itt lévő kiskörei tározó az ország második legnagyobb vízfelülete. A tanács amellett foglalt állást, hogy az elkövetkező időben ki kell alakítani a kulturált vízparti üdülés feltételeit, folytatni kell az infrastrukturális beruházásokat, a vízisport-létesítmények és a horgászbázisok kiépítését.

Kiállítások — külföldön

Hazai múzeumok anyagából, magyar képzőművészek alkotásaiból nyílnak tárlatok a napokban külföldi gyűjteményekben, magyar kulturális központokban.

A Magyar Nemzeti Múzeum Sztyeppei népek című kiállítása január 29-től a müncheni Ós- és Koratörténeti Múzeumban nyitja meg kapuit. A régészeti kamaratárlat — amelyet a múlt év végén Linzben láthatott a közönség — a hunok, avarok és magyarok történetét és emlékegyét mutatja be 420-tól a magyar államalapításig. A térképekkel és fotókkal kiegészített válogatás a Kárpát-medencében, Magyarországon területén élt népek leletanyagának legszebb és legjellegzetesebb darabjaiból áll össze.

Kiállítási napló

Magánlakás-közérdek

Néhány évtizede még számított szó volt társadalmunkban a „magán”. A személyes szféra, a magánélet közege, az egyéni érdek a közösségnek kikiallított szocializmus dogmái között megbélyegzett, mondhatnám lepecsételt fogalom volt. S ma mástól sem visszhangzik a tömegkommunikáció és társasági beszélgetés, mint a magánérv, magánvállalkozás, magánügy, magánélet, magánkezdemenyezés, magánvélemény, magánlakás. De — mert, bár átmeneti időszakot élünk — a szocializmus meghatározó lét-közegünk, ezek a magánügyek megméretnek a közízlés, a közvélemény, a közélet, a közérzet merlegén.

Az ellentmondások élessége igencsak jó példa a November 7. művelődési ház immár harmadizban meg szervezett Magánlakás című tájékoztató- és vitaprogramja valamint kiállítása. Ezen a jó példákat felsorakoztató, s a magánérv építkezésekre (is) berendezkedett tervező- és kivitelező-vállalatok ajánlatait csatasorba állító tárlaton, a terveket, makettet és fotókat tartalmazó paravánok előtt jutottak eszembe a fenti gondolatok. No és a nemrégiben látott tévériport kapcsán, amely arról számolt be, hogy a budai hegyek egyik népszerű kilátójából a közönség (a közönség?) — megmássza a hegyet egy ritka élmény reményében! — nem gyönyörködhet a panorámában, mert egy magánvállalkozás magánérv építkezése belerondított a közös látványba. Tán ezek a jelzések is érzékeltetik az ellentmondásoknak — legalábbis a felszínét.

A Délterv, a Csomiterv, a Szegedi Magas- és Mély-építőipari Vállalat, a Szegedi Tervező Szövetkezet, a Délép valamint a Tisza Volán Familit építőegyesülete meglehetősen rózsás képet fest a magánérv épített lakóházainkról. (De jó is volna, ha ez a találkozó tisztességes versenyt kezdetét is jelentené.) Igaz, egy-egy kiállításnak a példaadás, a propaganda, a jó ötletek elterjesztése, a követendő normák népszerűsítése a célja, nekünk, látogatóknak érdekes szembesíteni a kiállításra érdekes házakat a valósággal. Már csak azért is, mert míg a hatvanas évek közepétől a hetvenes évek végéig az ország képét meglehetősen drasztikusan változtatta meg a tömeges lakásépítési program lakótelep-dzsungele, addig napjainkban — és a közeljövőben — döntő szerepet kap a magánérv építkezés, a családi, iker-, társas-, sor- és láncházak telepítése

Ha tollvégre tűzzük a csiricsárv kerítések, a félrecsapott tetőket, az alföldi síkon oly nagy teret nyert alpesi stílt, az anyagok és színek egyenjelleget, tulajdonképpen azt igazoljuk, hogy az építészeti kultúra iránti igény — ha torz formában is — él. Ez pedig magánérv és közérdek kapcsolatának fokozott hiányára vagy más oldalról, az együttműködés fontosságára figyelmeztet. Az emberek nagy többsége immár — éppen szűkös gazdasági viszonyaink között — anyagi áldozatokra is hajlandó azért, hogy ne csak lakása, de háza és otthona is legyen, a környezet ne csupán kiszolgálja, de beszéljen is róla. Ha — egy szellemes hasonlattal élve — arra gondolunk, hogy a klozet, vers és a szerelmi líra ugyanaból az indulatból fakad, csak a kultúra tesz közöttük különbséget, mindjárt más a megközelítés. Mert — nézzünk körül — vizuálisan szennyezett környezetünkben már alig-alig buzognak tiszta források, melyből bárki, ösztöneire hallgatva, méríthetne. Van-e más fogódzója, mint ilyen-olyan kész receptek másolása: alpesi ház, xiladekoros kultúra, boltíves kivagyiság? Vagy — az én házam, az én váram hamis érvelését zászlórra hímelve — olyan giccsesekkel lepi meg a környezetet, mint amilyeneket Balla András fotóművész kapott lencsevégre, s mutatnak be elküldött dokumentumkiállítás bevezetőjeként igen ötletesen. Családi házak elé varázsolt, kavicsokból kirakott tornyos várat; egyiptomi reliefsokkal és szocreal szobrokkal gazdagon díszített homlokzatot 1976-ból; Mondriant idéző, különféle anyagokból összerakott házfalat gipszlantossal stb. A tragikus nem csupán az, hogy ezek a főmódványok mégis csak a közízlést befolyásolják, hatnak arra a közegre, ahol megszülettek, hanem főképp az, hogy ez a megrendelőknak, létrehozóknak igenis tetszik, kifejezi szellemi kapacitásukat, izlésük büszkén vállalt emblémáit.

Az építészet világszerte azzal a gonddal küzd, hogy képtelenség egyetemes modelleket teremteni, millió egyéni izlés és érdeklátásában viszont egyre nehezebb biztos fogódzókat kínálni. A belső érzelmi szákkal kipányvázott egyéni ének és a nem partikuláris érdekek alapján született építészeti (építőművészeti) alkotások között igen nagy a szakadék. De gondoljuk csak el: a magánérv — a sokak számára magánizlések által kialakított — városrészek, foghíjbeépítések, utca-

sorok egyszerre kell hogy kifejezzék a kort, fogalmazzák meg az építészet szellemi, anyagi és esztétikai minőségét, de tartalmaznak a használat elvárásait, szolgálják ki életmódjukból, szokásaikból, hagyományaikból, családi struktúrájukból származó kívánalmait.

Ha információim hitelesek, ma hazánkban több mint hatezer a diplomás mérnökök száma, közülük körülbelül két és fél ezren tervezők. Ez hallatlanul kis csapat, s képtelenség elvárni tőlük, hogy hivatalos munkaidőn túli tervező tevékenységük — mert jó részük másodállásban készítik a magánmegbízásokat — ugyan befolyásolhatja alakuló környezetünket, de nem építhetnek ki folyamatos és állandó kapcsolatot a használatokkal, megrendelőkkel. S még nem is szölkak az oktatás, az építészeti kultúra fehér foltjairól, az izlésnevelés, tudatformálás lépéshátrányairól, a bürokrácia bonyodalmairól és a hivatal packázásairól. Mindezen ellentmondások közepette csak üdvözölni lehet a November 7. művelődési ház és minden közreműködő erőfeszítéseit, (mert egy mai építkezés nemcsak hosszadalmas, de idegölrlő munka is) és minden hasonló akciót. Olyat például, mint a harmadizban meghirdetett Az év lakóháza pályázat, amelynek megyei beadási határideje február 28.

Ha igaz Lukács György kijelentése, miszerint „... csak az építészet tudja egy korszak általános társadalmi létét direkt módon kinyilvánítani”, akkor jogos minden építészettel kapcsolatos megjegyzés, de kötelességszerű minden egyes ember számára lehetőséget teremteni az ismeretbővítésre és izléspallérozásra, a politika számára pedig annak a feladatának kiteljesítése, hogy közérdekékként fogja fel az emberi szabadság tartalmas kiteljesülési lehetőségét. Aminek egyik aspektusa az az épített környezet, melyet háznak, otthonnak, hazának nevezünk.

Tandi Lajos

Országos versenyek

Több, országos érdeklődésre számot tartó kulturális eseménynek ad otthont a következő hónapokban Győr-Sopron megye.

Márciusban tartják meg a Richter János nevével viselő országos fafúvós versenyt Győrött, amelyen a zeneművészeti szakközép-

Ellenőrzés és a társadalmi kritika

— Az utóbbi időben jelentősen változott a népi ellenőrzés hatásköre. Hogyan tükröződik mindez a munkaprogramban?

— A neb vizsgálatainál figyelembe veszi az új gazdasági szervezetek, a gémkárk, kisvállalkozások, társulások működését. Ezekkel nemcsak azért kell foglalkoznunk, mert gazdasági életünk tartozékai, hanem tevékenységük összefügg az állami szervezetek munkájával is. De ne higgye senki, hogy az új vállalkozások ellenőrzése tevékenységük adminisztratív korlátozása lenne, ugyanis ilyen vészjósló hangokat is lehet hallani. Munkájuk segítése érdekében kérésükre is kezdeményezhetünk vizsgálatokat. Természetesen fő feladatunk az állami szektor ellenőrzése.

— Miképp kapcsolódnak a vizsgálati tervek a társadalmi elvárásokhoz?

— A Központi Népi Ellenőrzési Bizottság minden évben néhány fontos kérdésben országos ellenőrzést kezdeményez. A megyei neb városenként javasolja, bontja le a részfeladatokat. Mi úgy választjuk ki a témákat, hogy azok egybeessenek a helyi gondok feltárásával és megoldásának segítésével.

— Az országos feladatok közül melyik párhuzamos leginkább szegedi gondokkal?

— A lakásépítés minőségének és a szavatossági kötelezettségek ellenőrzése úgy gondolom, szorosan hozzátartozik szűkebb pátriánk életéhez. Rengeteg panasz, bejelentés érkezik a lakosságától, sok a tetőbeázás, a túlfűtés vagy fűtési elégtelenség, a rossz liftek és a hőszigetelési hiányosságok miatt. Mind többen teszik szövká, az egyre emelkedő lakásárak nem tükrözik az otthonok javuló minőségét. Nincs párhuzam a két dolog között, amit a szegediek így aposztrofálnak: „ennyi pénzért jobb lakást szeretnénk”. Ezeknek az igényeknek a valóra váltásában akarunk segíteni a vásárlóknak. A má-

A Szeged Városi Népi Ellenőrzési Bizottság tegnap, kedden tartotta ülését. A testület meghatározta az évi munkaprogramját, amelyet a szegedi tanács ülése elé terjeszt. Ezzel kapcsolatban kértünk interjút a neb szegedi elnökétől, Kalmár Józseftől, hiszen az ellenőrzés iránt a társadalmi elvárás egyre inkább növekszik.

sik központi vizsgálati program a különböző társadalmi ellenőrző szervek észrevételein alapszik.

— Beszélne erről is?

— Tekintélyes nagyságú területeket a térszek nem vonnak be a nagyüzemi művelésbe, mert nem gazdaságos. Bérbeadják vagy részes művelésre szerződnek a gazdaságok az állampolgárokkal. Azonban egyre több a visszaélés, olyan területeket is bérbe adnak, amelyeket nagyüzemileg tudtak volna művelni.

— Hogyan jelentkeznek a szegedi igények a vizsgálatok tervezésénél?

— Sok javaslatot kaptunk az állami, társadalmi szervektől, így programunk több pontban találkozik a párt és tanács célkitűzéseivel. A nehézségek feltérképezésével mi is próbáljuk elősegíteni a feladatok megvalósítását.

— A helyi gondok közül melyek megoldását szorgalmazza leginkább a neb?

— Első helyen említeném a munkaerő-ellátottságot, a foglalkoztatás helyzetét. Szegeden a munkaerőhiány elsősorban az építőiparban és a textiliparban legégetőbb, de máshol is számottevő. Ezért például lengyel és kubai munkásokat alkalmaznak. A hiányzó munkások okozta teljesítménykiesést csökkentették a gmk-k és a bedolgozó kisiparosok. Remélhetőleg a neb-vizsgálat is hozzájárul, hogy a hiány a hatékonyság növelésével csökkenjen. A

másik fontos szegedi kérdés a lakásgazdálkodás. Kíváncsiak vagyunk az új jogszabályok miképp serkentették a lakásépítő kedvet, növekedett-e a visszaadott tanács bérlakások száma. Információink szerint jobb is lehetne a helyzet, a pontos felmérés érdekében utóvizsgálatot tervezünk. Ez a téma a szegedi tanács ülésén is szerepel majd. Ezenkívül felmérjük a bölcsődei ellátást, csökken a gyerekek száma, a tanács továbbra is fejleszt, ennek ellenére a színvonal nem emelkedik. Vajon mi lehet ennek az oka? Örökzöld kérdés a kereskedelem. Az idén azt nézzük, a termelő- és szállító-vállalatok eleget tesznek-e szerződési kötelezettségeiknek. Sok boltos a hiányzó áruknál arra hivatkozik, nem jött a szállítmány. Feltekerézzük a magánkereskedők szerepét is a lakosság ellátásában.

— Tervezhető-e a lakossági bejelentés munkaprogramjukban?

— Részben igen, bár soha annyi bejelentés nem érkezett hozzánk, mint az utóbbi két évben.

— Mivel magyarázza a szokatlan jelenséget?

— Az árak emelkedését nem követi a jobb minőség, nem javul a kiszolgálás kulturáltsága, sok embernek nem emelkedik az életszínvonal, és irigykedve nézi, a másíknak miből telik. Az irigység sokszor rossz tanácsadó.

— Az alulról kezdeményezett társadalmi ellenőrzésnek csökken vagy növekszik a bázisa?

— A második gazdaság sok lehetséges társadalmi munkást elvon attól, hogy ellenőrzéseinkben részt vegyen. Mégsem panaszkodhatok, hiszen elegendő és kitűnően felkészült szakemberek segítik a neb munkáját. Mindenképp növekszik azoknak a száma, akik azt szeretnék, társadalmunk működése hatékonyabb legyen.

Halász Miklós

A nevem: Claude Bukowski

Smink közben Jakab Tamással

Hogy milyen parányi is egy színházi öltöző, az tudja csak, akinek harmadnegyedmagával, s egy kazal jelmezzel együtt kell megférnie benne. Még a táskámat sincs hová tennem.

Folyton útban vagyok, pedig igyekszem összehúzódní. Fél órával az előadás előtt már tökéletes Hair-hangulat uralkodik a tájékon. Jakab Tamásra várok.

— Tényleg csak öt perc! — kiáltja a púderfelhő mögül, amit a sminkes igyekvő pamacsá gomolyít köré. (Ki gondolná, hogy a nézőtérrel abszolút „natúrnak” tűnő ábrázat is gondos esztelensé, festésen, pirosításon megy keresztül...)

— Engem nem csinál meg? — kérdi durcásan Somló Gábor, miközben rókaprém farmermellényét csupaszs felsőtestére kanyarítja. — Persze, már megszoktam...

A harmadik „társbérlo”, Varga Károly, ezüstpántot illeszt kakaószínű homlokára, s már indul is becenekelni.

— Azt mondják a csajok, nem jó a szerkóm — füstö-

lög Tamás, tiltakozást re-

meleve.

— Attól függ, milyen csajok! — vigyorog Gábor.

— Hát, a színházik. Azt mondják, erőltetett — simítja aggodva a piros Rolling Stones-nyelvel, straszszokkal, himzett virágokkal cifrázott fehér vászonjeantst.

— De legalább ki kéne mosni, nem? A, a „kövire” ügyes száradna meg.

— Hogy mire?

— Ja, a következőre. Holnapra.

— Szereted a Hairt?

— Persze.

— Honnan tudsz ilyen jól énekelni, táncolni?

— Hát, semmi. Tanultuk a főiskolán.

— A bemutató végén ép-

penséggel fíradtnak, vagy bosszúságnak tűntél...

— Ne is mondd. Előző nap, a nyilvános főpróbán, óriási volt a hangulat. Az egyetemisták, főiskolások felálltak a nézőtérre, fogták egymás kezét, én meg éreztem: ez kell! Leugrottam a színpadról, meghúzódtam a lábamb. A premier előtt ugyan érzéstelenítették, de a végén már alig bírtam.

Sokkal több táncom volt eredetileg, mint amit akkor produkáltam.

— Mi okozta a legtöbb gondot a próbák során?

— Csak az, hogy sokat kellett dolgozni. Hogy nem tudtam kimondottan erre készülni. Játszom a Viktóriában és a IV. Henrikben is. Közben Székesfehérváron Bujtor Istvánnal, Eper-

jes Károlyval a Száll a kakukkon dolgozunk. A tévében is kaptam feladatot, verseket mondtam. Szóval ingázgatók. Pedig a Hair nemhogy egy, de két egész embert kíván. Nagy meló volt a többihez képest, négyöt hét helvett három hónapig készült.

— A darabbeli Claude rokontelek veled?

— Ez nem fontos. Ha csak azokat a szerepeket játszanám, amelyek hasonlítanak rám, összesen kettőt ha találnék. Színész vagyok, mindent el kell tudni játszani. Azért is jó vidéken, mert itt sokfeléval próbálkozhatom. Talán ez az útja, hogy egyszer mindent tudjak...

— Hazudik, ne higgy neki — kacint be Vajda Juli, s gyöngyostarkán tovalib-

ben.

— Látom, szeretnek a kollégák...

— Remélem.

— A közérzeted?

— Jó az étvágyam, szeretem a finom borokat, imádom a szép nőket.

— A színházra gondoltam...

— Akkor: imádom a szép színésznőket. No, komolyra fordítva, úgy néz ki, valóban kialakul itt egy új társulat. Örülnek, ha a közönség visszavártna a színházba. Ez nemcsak a felnőtteknek szól, egyetemisták, főiskolások is jöjjenek. Említettem a Hair-főpróbát, valahogy így képzelem.

Varju Erika